

Інноваційний розвиток освітнього середовища Акме-школи

Володимир МЕЛЬНИЧУК,

директор Лисянського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа I–III ступенів №1 – гімназія»
Лисянської районної ради Черкаської області

Стратегія модернізації освіти України орієнтує навчальні заклади на нові засади розвитку освітнього середовища. Традиційні для масової школи моделі організації освітнього процесу потребують істотних змін, оскільки від цього значною мірою залежить оновлення змісту освіти в цілому, набуття школярами компетентностей відповідно до сучасних вимог і запитів суспільства.

Водночас оновлення системи педагогічної освіти в Україні пов'язано із формуванням учителя-професіонала, здатного не лише адаптуватися до нових умов соціуму, а й виявити свою індивідуальність у продуктивному втіленні інноваційних педагогічних технологій, удосконаленні педагогічної майстерності шляхом самоосвіти, саморозвитку, самоутвердження. Лише з таким учителем освіта відповідатиме європейському рівню; стане духовно зорієнтованою, демократичною, гуманною. Саме ці компоненти – інструмент для підвищення якості освітнього простору [3].

Педагогічний колектив Лисянського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів №1 – гімназія» у розв'язанні освітніх завдань спирається на такі положення:

- школа – навчальний заклад, орієнтований на потреби і вимоги майбутнього України;
- школа – мобільний, престижний, конкурентоздатний навчальний заклад, спроможний інтегруватися в європейський простір, що можливо лише в режимі неперервного творчого розвитку всіх учасників освітнього процесу.

Інноваційний розвиток навчального закладу педагогічний колектив вбачає у реалізації творчої моделі «Акме-школа».

Науковці К. Абульханова-Славська, О. Бодальов, В. Вакуленко, Ю. Гагін, Н. Гузій, А. Деркач, В. Зазакін, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Максимова, С. Пальчевський, Л. Рибалко визначають акмеологію як науку про досягнення людиною найвищих вершин у життєдіяльності та самореалізації творчого потенціалу, який є основою особистісних можливостей.

На думку С. Пальчевського, педагогічна акмеологія вивчає саморозвиток суб'єктів педагогічного процесу в освітній діяльності з метою підготовки до самовизначення в житті, професійного становлення, розвитку і вдосконалення педагогічної майстерності на шляху реалізації

особистісної стратегії життя [7, с. 32]. У працях В. Максимової зазначено, що акмеологія – це наука про якість людини і якість життя. Акмеологія освіти досліджує умови досягнення високої якості освітніх систем і розвитку суб'єктів освітнього процесу: вчителя і учня. У цьому контексті акмеологічний підхід до освіти особливо актуальний, зважаючи на актуалізацію проблеми якості сучасної школи [6].

Акмеологічний підхід до змісту освіти дає змогу переорієнтувати школу з режиму функціонування на режим розвитку, оскільки суспільство очікує від неї підготовку комунікабельних, креативних, самостійно мислячих особистостей, які прагнуть самоутвердження, самореалізації, самоорганізації, самовираження, успіху. Це забезпечить найважливіші акмеологічні чинники – високий рівень мотивації, потреба у досягненнях, прагнення самореалізації [5]. За акмеологічного підходу, домінантою освіти є формування особистісних якостей, творчих здібностей, що сприяє успішній реалізації індивідуальної траєкторії розвитку кожної особистості. Саме такими, на думку педагогічного колективу, мають бути всі учасники навчально-виховного процесу. П'ятирічний досвід вивчення проблеми узагальнено у трьох методичних посібниках: «Акмеологічний підхід до організації методичної роботи, вплив її на самоутвердження педагогічних кадрів та розвиток творчого потенціалу учнів»; «Використання акмеологічних технологій на уроках – головна умова підвищення якості освітнього процесу»; «Акмеологічні технології – сучасній початковій школі».

Мета Акме-школи:

– забезпечення умов для досягнення учнями найвищого рівня розвитку та найповнішої реалізації можливостей;

– створення гнучкої, мобільної, конкурентоспроможної системи освіти, здатної інтегруватися в європейське суспільство;

– формування життєвих компетентностей випускника, які дадуть змогу самореалізуватися, самовдосконаливатися, самоутверджуватися.

Окреслимо *завдання*, реалізація яких забезпечить досягнення означеної мети:

- модернізація, демократизація, індивідуалізація, гуманізація навчально-виховного процесу;
- розвиток професійної компетентності та збагачення акмеологічного світогляду всіх учасників освітнього процесу Акме-школи: від акме-вчителя – до акме-випускника;
- впровадження у систему роботи сучасних інноваційних, інформаційно-комунікаційних технологій;
- створення єдиної інформаційної мережі навчального закладу, забезпечення взаємодії учасників освітнього процесу;
- обладнання навчальних кабінетів згідно із сучасними вимогами;
- створення творчих, дослідницьких, експериментальних лабораторій, інформаційно-ресурсного центру, медіотеки;
- створення позитивної інноваційної атмосфери взаємин шляхом розбудови акмеологічного середовища.

Зміст діяльності Акме-школи відповідає основним етапам розвитку учнів:

- I етап – 1–4 класи – *Школа пізнання*;
- II етап – 5–9 класи – *Школа відкриття*;
- III етап – 10–11 класи – *Школа вибору*.

Очікуваний результат – самореалізація акме-випускника в соціумі.

Для кожного учня на всіх етапах буде створено сприятливі умови розвитку, навчання, виховання, що мають забезпечити індивідуальне культурне самовираження особистості в суспільстві. Формування навичок соціальної самореалізації акме-школяра має здійснюватися шляхом взаємодії з різними центрами та службами, активної співпраці з позашкільними організаціями, партнерських зв'язків із навчальними закладами, організаціями та об'єднаннями.

Розвиток акме-випускника здатний забезпечити лише акме-вчитель. З огляду на це, було

розроблено акмеологічну модель сучасного педагога. Вважаємо, що акме-вчитель – це фахівець, здатний забезпечити формування життєвих компетентностей учня, обізнаний із сучасними інноваційними технологіями, орієнтований на постійний пошук, самовдосконалення, активну участь в оновленні змісту освіти, створення творчого розвивального середовища.

Основу управлінської діяльності адміністрації навчального закладу і педагогічних працівників становить планування, контроль і самоконтроль, метод «Дельфі», «Коучинг», андрагогічний метод, технологія фасилітації та фандрайзингу, swot-аналізу.

Інноваційний розвиток освітнього середовища потребує відповідного методичного супроводу. В Акме-школі педагогів залучатимуть до участі у творчих проектах «Від адаптації вчителя – до професійного становлення», «Навчаючи інших – навчаюся сам», акме-фестивалів та акме-лабораторій, коучинг-сесій, творчої студії «Скарбниця акмеологічних ідей», роботі клубу «Сходинка до успіху».

Акмеологічний підхід до організації методичної роботи з кадрами – це сукупність принципів, прийомів, методів наукового дослідження, які дають змогу розкрити феномен людини, здатної до саморозвитку, самовдосконалення, усвідомлення мотивації високих досягнень, прагнення її до найвищих результатів, життєвих успіхів [1].

Пріоритетними напрямами методичної роботи в Акме-школі вважаємо:

- опанування сучасних знань із педагогіки, методики, психології;
- вивчення і впровадження в практику передового досвіду методичної роботи;
- освоєння педагогічних стратегій, технологій, нових методик, моделювання, апробація та втілення їх;
- аналіз навчальних досягнень учнів як результату впровадження сучасних педагогічних технологій;
- самоосвіта педагогічних кадрів, розвиток творчого потенціалу педагога;

• моніторинг ефективності форм, методів та прийомів організації методичної роботи [2].

Організацію навчального процесу Акме-школи орієнтовано на:

- навчання учнів здобувати, аналізувати та оцінювати інформацію, конкурувати в українському та європейському просторі, адаптуватися до змін у соціально-економічній сфері суспільного життя;
- стимулювання саморозвитку, самовдосконалення, самовираження;
- формування критичного мислення, здатності конструктивно розв'язувати проблеми і приймати зважені рішення;

• організацію експериментальної та дослідницької діяльності, розвиток інтелектуальних здібностей кожної дитини шляхом навчання в класах гімназії та класах за науково-педагогічним проектом «Інтелект України»;

• створення сприятливого психологічного мікроклімату, умов для всебічного розвитку школярів.

Виховна система Акме-школи має забезпечити учневі можливість свідомого вибору власної траєкторії життя, формування світоглядної позиції. «Довіряю школі», «Радію життю» – орієнтир виховного простору навчального закладу. Розв'язання означеної проблеми потребує вироблення чіткої освітньої стратегії за сприяння громади, батьківського соціуму, на основі правової бази, відкритого інформаційного простору, а також роботи психологічної служби школи, центрів «Милосердя» та «Ерудит», асоціації лідерів учнівського самоврядування, шкільних клубів. Цьому сприятиме проведення патріотичних дебатів, флешмобів, перфомансів, букросінгів, квестів тощо.

Підвищення якості системи освіти в Акме-школі забезпечить оснащення сучасними мультимедійними комплексами, дидактичними посібниками, приладами та дидактичними матеріалами навчальних кабінетів, новітніх комп'ютерних комплексів та дослідницьких експериментальних лабораторій, інформаційно-ресурсного центру, медіатеки тощо [4].

Репрезентована модель Акме-школи зорієнтована насамперед на реалізацію в освітній установі умов для успішності всіх суб'єктів освітнього процесу. Супровід акме-вчителя забезпечить розвиток особистості, впевненості в собі, налаштованої на успіх і високі досягнення, здатної до соціалізації і встановлення конструктивних відносин у колективі та соціумі.

Література

1. Антонова О. Є. Акмеологічний підхід до визначення сутності педагогічної обдарованості / О. Є. Антонов // Акмеологія – наука XXI століття: матеріали III Міжнарод. наук.-практ. конфер. / За ред. В. О. Огнев'юка. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – С. 17–22.
2. Григораш В. В. Методична робота в школі / В. В. Григораш. – Х.: Видавнична група «Основа», 2010. – 240 с.

3. Гриневич Л. Нова українська школа: основи стандарту освіти / Л. Гриневич. – Львів, 2016. – С. 4.
4. Даниленко Л. І. Теорія і практика інноваційної діяльності у загальноосвітній середній школі / Л. І. Даниленко // Управління освітою. – 2001. – №3. – С. 5–10.
5. Кузьмина Н. В. Предмет акмеології / Н. В. Кузьмина. – изд. 2-е, испр. и доп. – СПб.: Политехника, 2002. – 189 с.
6. Максимова В. Н. Введение в акмеологию школьного образования / В. Н. Максимова. – СПб.: ЛОИРО, 2002. – 156 с.
7. Пальчевський С. С. Акмеологія: навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів / С. С. Пальчевський. – Київ: Кондор, 2008. – 398 с.

Анотації

Володимир МЕЛЬНИЧУК Інноваційний розвиток освітнього середовища Акме-школи

У статті репрезентовано модель інноваційного розвитку освітнього середовища «Акме-школа» Лисянського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів №1 – гімназія». Акцентовано на становленні гармонійно розвиненої духовної особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконалення, самовираження. Висвітлено концептуальні цілі самоутвердження акме-вчителя та акме-випускника.

Ключові слова: Акме-школа, гармонійна особистість, модель інноваційного розвитку.

Владимир МЕЛЬНИЧУК Инновационное развитие образовательной среды Акме-школы

В статье представлена модель инновационного развития образовательной среды «Акме-школы» Лисянского учебно-воспитательного комплекса «Общеобразовательная школа I–III ступеней №1 – гимназия». Сделан акцент на становлении гармонично развитой духовной личности, способной к саморазвитию, самосовершенствованию, самовыражению. Освещены концептуальные цели самоутверждения акме-учителя и акме-выпускника.

Ключевые слова: Акме-школа, гармоничная личность, модель инновационного развития.

Volodymyr MELNYCHUK Innovative development of educational environment Acme-school

This article deals with the main aspects and a model of innovative development of educational environment «Acme-school» of Lysianka educational complex «School–III grades №1 – gymnasium». There was made an accent to formation of harmonious, intelligent, spiritual personality, capable of self-development, self-improvement and self-expression. The conceptual aims of self-affirmation of the acme-teacher and acme-school-leaver were highlighted.

Keywords: Acme-school, harmonious personality, model of innovative development.